

Arbasoengandik ikasitako ohitura

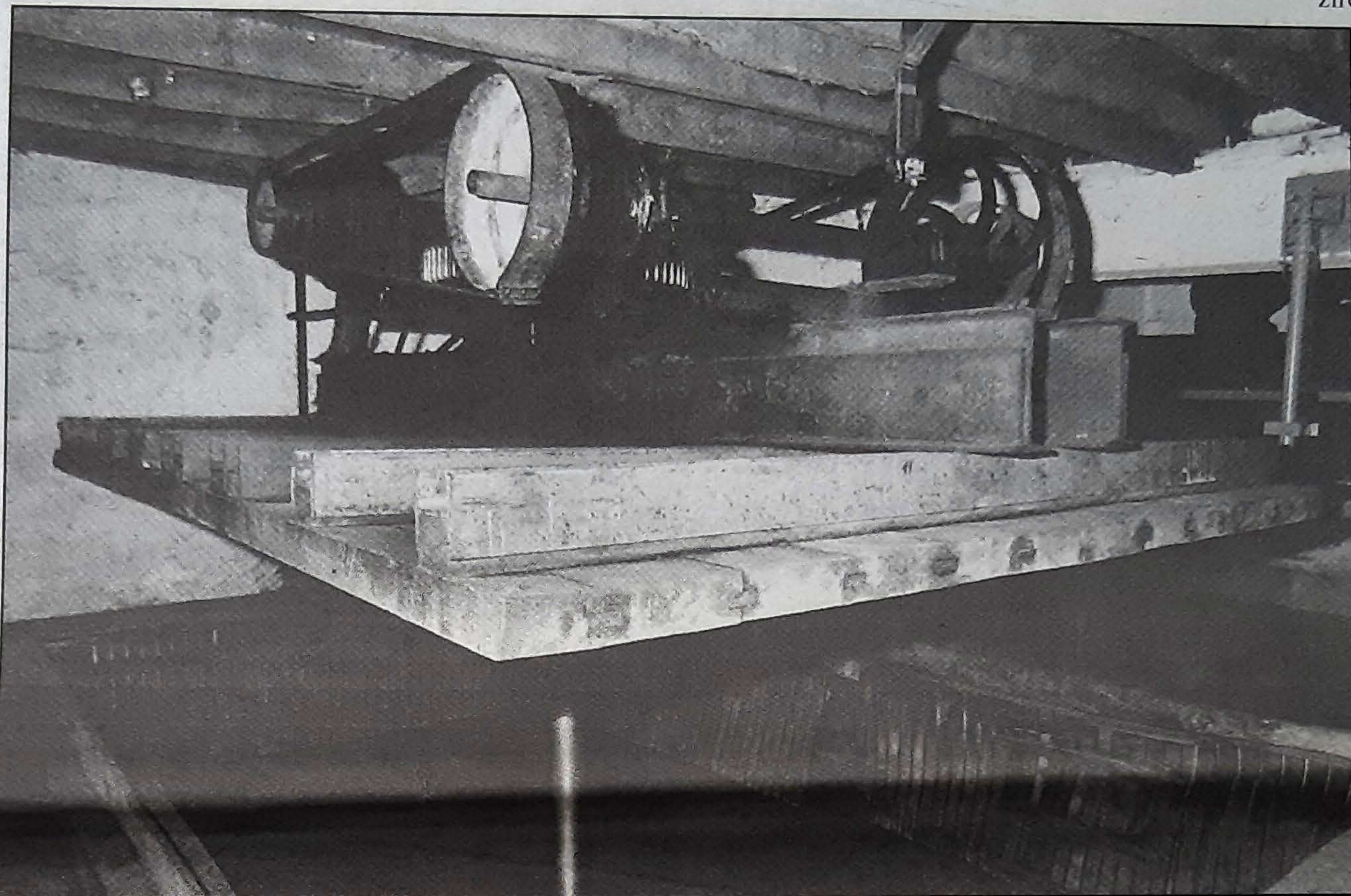
Sagardoa Euskal Herrian noiztik ezagutzen den zehaztea oso zaila da; sagarrondoa hemengo lur eremuetan noiztik landatu izan den argitzea bezain zaila. Gure aitona-amonengandik makina bat istorio entzun dugu sagardoaren inguruan, baina hori historia hurbila da hein batean; sagarrak ematen duen zuku hau ezaguna zaiguneko egunak denboraren urrunean galtzen baitira.

Sagardoaren sorburua azaltzeko mitologian murgiltzen dira zenbaitzuk. Beste batzuek, berriz, antzina herriek egiten zituzten joan-etorriekin uztartzen dute. Kontua da istorio anitz barreiatu dela han-hemenka: sagar landarea Afrikan sortua dela, sagardoa arabiarrek ekarritako edaria dela, sagar pipitak sortaldeko lurretatik hegaztiak hegan ekarri zituztela, sagardoa euskaldunok baino lehen erromatarrek egiten zutela... Tankerako hamaika iritzi entzun eta irakurri dugu, sagardoa jatorriz Euskal Herriko edaria dela bame. Horretatik guztitik zer da egia ordea?

● Euskal Herriko idatzi zaharrena XI. mendekoa da

XI. mendekoak dira sagardoari buruz gure lurrian ezagutzen diren idatzi zaharrenak. XII. eta XIII. mendeetako dokumentuetan, aldiz, sagasti eta sagardo hitzak idatzita azaltzen dira; eta XVI. mendetik hona Foruetan bildutako legeek eta aginduek arautu dituzte sagardoaren gora-behera guztiak. XI. mendeko agiri gehienek sagastiez hitz egiten dute; hain zuzen, sagasti hauek bai monasterioei bai elizei egindako donazioetan azaltzen

■ Sagardoa sagarrak emandako zuku da, hori inork gutxik jarri dezake zalantzan. Euskal Herrian, Gipuzkoan behinik behin, edari preziatua dela ere jakin denok badakigu. Baina, euskaldunok gure ezarriak gozatzeko zuku hau noiztik edaten dugun argitu al daiteke? ■

dira. Bakan batzuk mintzo dira sagardoaz, eta hori zerga-ordainketa gisa aitazten dute.

1014. urteko apirilaren 17koa da dokumentu zaharrena; Antso III Gartzes Nagusia Nafarroako erregeak Leireko Monasterioari, Iruñeko katedrala zen sasoi hartan, donazio bat egin zioneko, alegia. Hernaniko San Sebastian eliza eta inguruko lurak ziren donazioa, eta sagastiak aitazten dira lurren xehetasunak azaltzerakoan. Ipar Euskal Herriari dagokionez, bestalde, Baionako katedralak sagasti lurraldeen hamahiru donazio egin zituen

Garai batean Euskal Herri osoan egiten zen sagardoa, gaur egun batez ere Gipuzkoan egiten bada ere. Sagardoa euskaldunok noiztik ezagutzen dugun zehaztea zaila da, baina gure aitona-amonen arbasoek tankera honetako dolareak erabiliko zituzten horretarako.

ANDER GILLENEA

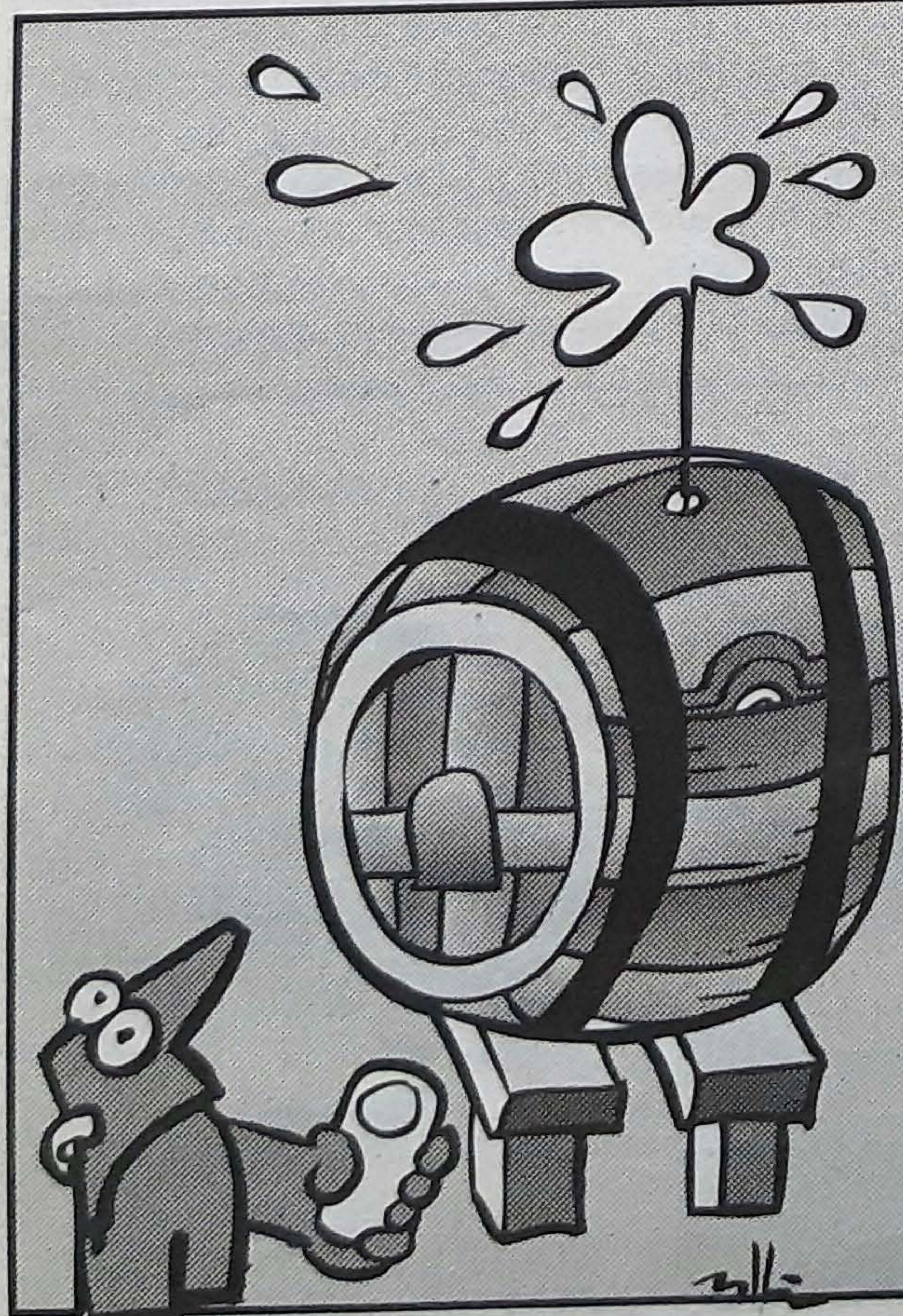
1083. urtean. Aipagarria da baita ere, 1186. urtean katedral horrek bere elizetako maizterekin egindako tratua; honen arabera, zergak sagardoz ordainduko baitziren. Eta zerga hori hiru zatitan banatuko zen, Baionako gotzainarentzat gordeko zenaz aparte: bata Elizarentzat izango zen, eta maizterrentzat beste biak.

Geroago, 1754. urtean, Gipuzkoako fruitu ugariena sagarra eta gaztaina zela dio Manuel Laramendi andoaindarrak argitaratu emandako 'Coreografia de Guipuzcoa' (Gipuzkoako Koreografia) liburuan.

Orain arteko aipamen hauek guztietan sagarrak edo sagastiak hitzak nabarmentzen dira; sagardoaren prezioari buruz ezer gutxi esaten da ordea. Alabaina, 1885. urtean Gasteizen zenbait iragarki plazaratu ziren sagardoaren prezioa finkatuz: upeleko sagardo litroaren truke lau txakur handi (0,40 pezeta) ordaindu behar zen Herreria kaleko 90. zenbakian eta botilaratutako sagardoaren prezioa bi errealekoa izango zen, baldin eta sagardoa edan ostean botila itzultzen bazen. Ildo horretan, Astigarragako Perkaiztegi baserrian (gaur Barkaiztegi) oraindik irakur daiteke mende honen hasieran botila sagardoa zenbatean saltzen zuten zehazten duen agiria. Hau da, 1913an erreal batean saltzen zuten botila sagardoa, 1915 eta 1918an hiru txakur handi (0,30 pezeta) balio zuen litroak, eta zazpi txakur txiki (0,35 pezeta) 1922an. Prezio horiek guztiak abendu-koak ziren.

Gaur egunera arte iraun duen dokumentu zaharrena XI. mendekoa den arren,

sagarrondoa antzinatek da ezaguna Euskal Herrian. Garai batean sagastiek estaltzen zuten gure landetako lur eremu handiak eta Euskal Herri guztian egiten zen sagardoa. Baina, mende hasieratik hona ikaragarri urritu dira sagastiak, eta mendearen erdialdera bolada latza bizi izan zuen sagardoak. Hala ere, gerora suspertu egin zen eta loratze bat ezagutu du azken urteotan. Egun purian daude txotxeko sagardoa upeletik ematen duten sagardotegiak, txotxeko denboraldia hasita sagardotegietara hurreratu besterik ez dago hori hala dela ikusteko.

SAGARDOA EDAN ETA GERO... HERNANIRA!!!

BODEGA
taberna
JARKI
taberna
TXILI
taberna

APEADERO
taberna
ATXUR
taberna
LEOKA
taberna

ARALAR
taberna
RIOJA
taberna
URUMEA
taberna